

blindeskrift ikke længere er entydig. Den traditionelle proces, hvor blindeskriften produceres på papir på et særligt produktionssted, er i vid udstrækning blevet erstattet af fremstilling af maskinlæsbare eksemplarer, der er udgivet på diskette, trukket fra en ekstern database eller foreligger som følge af en elektronisk kopiering. Den maskinlæsbare tekst konverteres herefter til maskinlæsbar blindeskrift, som fx udskrives på den blindes egen printer eller læses som blindeskrift på et braille-display. Det oplyses endvidere, at alt blindeskriftmateriale, som er fremstillet på Danmarks Blindbibliotek, tillige foreligger i maskinlæsbar form, og at »det elektroniske blindbibliotek« er under udvikling. På denne baggrund foreslår Fonden for Aktive Blinde, at ordlyden af stk. 1 ændres til »fremstille eksemplarer til blindeskrift og syntetisk tale«, således at bestemmelsen også kommer til at omfatte fremstilling af maskinlæsbar blindeskrift samt fremstilling af maskinlæsbar tekst med henblik på konvertering til blindeskrift eller til syntetisk oplæsning til brug for blinde, som ikke er i stand til at læse blindeskrift.

Kulturministeriet er enig i, at der kan være behov for, at der tilvejebringes mulighed for, at blinde og andre synshandicappede kan foretage eksemplar fremstilling ved anvendelse af anden teknik end traditionel blindeskrift. Kulturministeriet finder imidlertid ikke, at der er behov for en direkte lovregulering af dette spørgsmål, som blandt andet af konventionsmæssige grunde mere smidigt synes at kunne reguleres i administrativt fastsatte regler. Det foreslås derfor, at der gives kulturministeren en bemyndigelse til at fastsætte nærmere regler om andre former for eksemplarfremstilling end i blindeskrift. Forslaget til stk. 1, 2. pkt., er udformet i overensstemmelse hermed.

Til stk. 2

Forslaget til stk. 2 svarer med enkelte redaktionelle ændringer til § 18, stk. 2, i den gældende lov som ændret i 1985. Bestemmelsen giver adgang til at fremstille lydbøger og lydavisere af udgivne litterære værker med henblik på udlån til blinde, svagtsende og andre synshandicappede, som er ude af stand til at læse almindelige bøger, når fremstillingen ikke sker i erhvervsøjemed. Ophavsmanden har krav på vederlag, jf. stk. 2, 2. pkt.

Et flertal i Ophavsretsudvalget har i betænkning nr. 1197/1990 foreslået, at hele området for eksemplarfremstilling til syns- og hørehandicappede, bortset fra adgangen til at fremstille eksemplarer i blindeskrift, ændres til en aftalelicens.

Et mindretal i udvalget, bestående af biblioteksvæsenets og Danmarks Radios repræsentanter, har

tilsluttet sig den foreslåede aftalelicensmodel under forudsætning af, at den suppleres med en bestemmelse om tvungen voldgift i tilfælde, hvor der ikke kan opnås enighed om en aftale. Formålet hermed er at undgå, at man i længere tid kan blokere for informationsforsyningen for en befolkningsgruppe, som ikke på anden måde kan få adgang til de pågældende værker.

En lang række organisationer mv. har under høringen vendt sig mod den af udvalget foreslåede aftalelicens. Dette gælder Døvefilm Video, Københavns Kommune, Forbrugerrådet, Danmarks Blindbibliotek, Dansk Blindesamfund og Kommunernes Landsforening.

Efter Kulturministeriets opfattelse må det tillægges afgørende betydning, at der for de handicappede er meget væsentlige interesser forbundet med muligheden for at få adgang til beskyttede værker. Rettighedshavernes væsentligste interesse må efter ministeriets opfattelse antages at ligge i kontrollen med og sikkerheden for, at værksudnyttelsen på dette område alene retter sig mod de bestemte befolkningsgrupper, der har særlige behov for lydbogseksemplarer o.lign., og ikke åbner mulighed for, at værkerne gøres tilgængelige for publikum i almindelighed.

Spørgsmålet har været drøftet med de andre nordiske lande. Under drøftelserne har det vist sig, at der ikke i de andre lande kan forventes fremlagt forslag om aftalelicens på det område, der omfattes af den gældende lovs § 18.

Kulturministeriet må på denne baggrund være af den opfattelse, at den eksisterende ordning med fri udnyttelse og tvangslicens bør opretholdes. Forslaget til § 17, stk. 2, er udformet i overensstemmelse hermed.

Ligesom den gældende lovs § 18, stk. 2, indeholder forslaget til stk. 2 ikke nogen begrænsning med hensyn til den anvendte optageteknik og omfatter således også digitale optagelser.

Kommunernes Landsforening og Danmarks Blindbibliotek har under høringen fremført, at bestemmelsen i stk. 2 også bør give adgang til at udsende lydavisere over telefonnettet. I lighed med Ophavsretsudvalget finder ministeriet, at et sådant forslag vil indebære en risiko for uberettiget udnyttelse, idet adgangen til aflytning af lydavisere over telefonnettet principielt står åben for alle. Kulturministeriet finder på denne baggrund ikke, at der i forslaget til § 17 bør gives mulighed for en sådan udnyttelse.

Til stk. 3

Forslaget til stk. 3 om aftalelicens for lyd- eller bildeoptagelse til brug for syns- og hørehandicappede